

Euro ja Osama bin Laden

Kuin ennakoiden syyskuun yhdenentoista päivän tapahtumia Euroopan keskuspankin pääjohtaja Wim Duisenberg totesi euroseteleiden paljastustilaisuudessa Frankfurtissa elokuussa, että euro symbolisoi rauhaa ja demokratiaa, niitä arvoja, jotka ovat korvanneet konfliktien aiheuttamat kärsimykset. EMU ja euro ovatkin malliesimerkkejä massiivisista, historiallisesti ainutlaatuisista väkivallattomista rakennemuutoksista. Ne kontrastoituvat WTC:n tuhoamisen ja Afganistanin pommituksen kaltaisiin tekoihin, jotka vain jatkavat väkivaltaisten tekojen sarjaa. Voiko pommitus johtaa mihinkään hyvään? Kuinka pysyvän muutoksen parempaan voi pernaruttoa aseenaan käyttävä terrorismi saada aikaan? Epäilemättä syyskuun yhdestoista kaivertuu ihmisten mieliin samalla tavalla kuin John F. Kennedyn murha tai astronautti Neil Armstrongin kuukävely.

Euroon siirtyminen vastaa poliittistaloudellista mannerlaattojen siirtymää. Mikäli Suomen markan isä J.V. Snellman olisi parissamme, liittyisikö hän euron puolustajiin? Realpolitikin kannattajana hän todennäköisesti puoltaisi Suomen kiinteämpää kytkeytymistä Eurooppaan, olihan Suomen oma valuutta tapa liittää suuriruhtinaskunta eurooppalaiseen sivistysvaltioihin. Epäilemättä euro myös vakauttaa maanosaa. Toisaalta Snellmania saattaisi häiritä kansallisen suverenisuuden osittainen menetys ja maapalioistumisen ja eurooppalaistumisen myötä kulttuurisen yhtenäisyyden hajoaminen. Suomen asema yhdentyvässä Euroopassa on vielä epäselvä. Nizzan sopimuksen tuloksena pienten maiden asema EU:n päätöksenteossa on heikentynyt, suuret maat jyräävät. Mika Widgrén osoittaa Euroopan keskuspankia koskevassa artikkelissaan, että myös Euroopan keskuspankin päätöksenteossa suurten maiden merkitys on kasvanut ja samalla päätöksenteosta tullut tehottomampaa. Ranska, Saksa ja Italia vastaavat 70 %:sta euroalueen bruttokansantuotteesta. Tuleeko EU:sta Ranskan ja Saksan temmellyskenttä? Saako Ranska valjastettua EU:n omiin globaaleihin geopoliittisiin valtapyrkimyksiinsä? Sami Moisio toteaa artikkelissaan maantieteellisestä tiedosta ja valtiokehosta, että kansakunnan rakentamisen keskeinen väline on kartaston luominen. Miten Euroopan kartta tulevaisuudessa piirretään ja minkälaisen paikan Suomi saa siinä? Ylikansallisen päätöksenteon merkitys kasvanee, rahapolitiikan menetyksessä kun luultavasti menetetään paljon muutakin, vaikka euroon siirtyminen onkin lähinnä jo tapahtuneen symbolinen vahvistus.

Raha on lupaus maksaa. Taloustieteilijöiden mukaan maksuvälineiden historiallisella kehityksellä on kaksi tunnuspiirrettä, abstrahointi ja keskittyminen. Oravannahan pehmeys on korvautunut ladatun maksukortin virtuaalisuudella ja lukuisat kansalliset maksuvälineet ylikansallisella valuutalla. Singapore aikoo poistaa kolikot ja setelit ja siirtyä täysin virtuaaliseen rahaan vuonna 2008. Ottaen huomioon kolikoiden ja seteleiden roolin pienentymisen kokonaismaksuliikenteessä sitten Snellmanin aikojen, olisiko keskuspankin pitänyt siirtyä suoraan virtuaaliseen rahaan jo 1.1.2002?

Maailman ainoan supervallan Yhdysvaltojen sota terrorismia vastaan ei lopu Afganistaniin vaan alkaa siitä. Siviileihin kohdistuvaa massaväkivallan käyttöä poliittisten päämäärien saavuttamiseksi ei kukaan voi hyväksyä. Ongelmana on määritellä kuka on terroristi ja kuka vapaustaistelija. Yhdysvaltain vihollisia ovat myös Hamas ja Hizbollah sekä niitä tukevat valtiot, jotka ovat valjastaneet uskonnollisen fanatismiin politiikan palvelukseen. Arabimaat ovat varpaillaan, eivätkä uskalla avoimesti hurrata amerikkalaisten hyökkäyksiä. Toisaalta Arabiliiton johtajien vastaus Yhdysvaltojen ilmoitukseen hyökätä terrorismia tukevia maita kohtaan oli selvä. Egyptin Amr Moussanin mukaan kyseessä olisi ”act of aggression”. Arabi- ja/tai muslimimaailman radikalisoitumisen mahdollisuus on ilmeinen.

Yhdysvaltain ja laajemmin lännen taistelusta terrorismia vastaan tulee pitkä ja vaikea. Joidenkin mielestä bin Ladenin kampanja perustuu Koraanin vastaiseen rasistiseen väkivaltaan, jonka kohteina ovat juutalaiset, amerikkalaiset ja vääräuskoiset. Toisille bin Ladenista on tullut sankari. Qatarilaisen al-Jazeera-satelliittikanavan esittämä bin Ladenin videonauha on digitaalinen ase, jossa yhdistyvät uhkailu – amerikkalaiset eivät ikinä löydä rauhaa – ja kaikkien islamilaisten uhreiksi tekeminen. Huntingtoninsa lukeneen bin Ladenin amerikkalaisille ja lännelle virittämällä ansalla on nimi – siviilisaatioiden sota. Amerikkalaisten näkökulmasta heidän kohteensa on terrorismi, bin Ladenin näkökulmasta islam. Amerikkalaiset ovatkin parhaansa mukaan kieltäneet olevansa islamia vastaan. Vaarana on kuitenkin, että hyökkäykset esimerkiksi Irakiin tekisivät Saddam Husseinistä sankarin, ja Irakin syvenevän ahdingon syntipukiksi tulisi maailman silmissä Yhdysvallat eikä Saddam. Tässä poliittisessä ruletissa onnistumisen ja katastrofin ero on veteen piirretty viiva, terrorismin vastainen rintama kun saattaa nopeasti hajota ja johtaa vihamielisten leirien muodostumiseen. Tämä sota on Persianlahden sotaa muistuttava mediasota, jossa television rooli on aivan keskeinen. Kaikissa poliittisen toiminnan muodoissa television merkitys on korostunut 1990-luvulta lähtien, kuten Tom Carlson osoittaa artikkelissaan suomalaisesta poliittisesta televisio-mainonnasta. Kaksi eroa Persianlahden sotaan on: Yhdysvalloilla ja lännellä ei ole enää tiedotusmonopolia, ja vastassa on postmoderni verkosto eikä perinteinen valtio. Al-Jazeera on Daavid joka haastaa CNN:n, globaalin tiedotuksen Goljatin. Verkostoon on vaikeampi osua ohjuksilla kuin valtion pääkaupunkiin.

* * *

Edellisessä numerossa Kimmo Elon artikkelista oli toimitusvaiheessa pudonnut pois alaviitteen 13 teksti. Viitteestä 14 alkaen viiteteksti pitää hakea edellisen viitteen kohdalta. Toimitus pahoittelee kömmähdyttä. Kimmo Elon tavoittaa sähköisesti osoitteesta kimmoelo@hotmail.com.

NILO KAUPPI